

НОВИ САД - На данашњи дан 1493. године шпански морепловац Кристифор Колумбо испловио је из луке Кадис на друго путовање у Нови свет, који је открио 1492. године.

Данас је среда 25. септембар, 269. дан 2019. До краја године има 97 дана.

1513 - Шпански истраживач Васко Нуњес де Балбоа прешао је Панамски земљоуз и постао први Европљанин који је видео Тихи океан.

1555 - Миром у Аугзбургу немачке протестантске земље (лутерани) изједначене су правно са римокатоличким државама.

1744 - Рођен је пруски краљ Фридрих Вилхелм II , који је током владавине од 1786. до смрти 1797. спроводио политику територијалног ширења земље, посебно се окористивши приликом друге и треће поделе Пољске 1793. и 1795. Од 1792. до 1795. придружио се Аустрији у савезу против револуционарне Француске.

1823 - Српском писцу и језичком реформатору Вуку Караџићу додељен је почасни докторат Универзитета у Јени.

1866 - Рођен је амерички биолог и генетичар Томас Хант Морган, оснивач генетике, добитник Нобелове награде за медицину 1933. за откриће функције хромозома у преношењу наследних својстава. Израдио је прве мапе положаја гена у хромозомима и сматра се главним представником хромозомне теорије наслеђа.

1896 - Рођен је италијански државник Алесандро Пертини, председник Италије од 1978. до 1985, најпопуларнији италијански политичар после Другог светског рата. Члан

италијанске Социјалистичке партије постао је 1918, низ година провео је у фашистичким затворима, у Другом светском рату учествовао је у покрету отпора, а потом је био посланик и сенатор. За шефа државе изабран је 1978. и ту дужност обављао је до 1985. када се повукао из јавног живота.

1897 - Рођен је амерички писац Вилијам Фокнер, добитник Нобелове награде за књижевност 1954. Приказивао је друштвену историју америчког Југа, дегенерацију и пропадање староседелачке господствености и безобзирност скоројевића. Дела: романи "Сарторис", "Бука и бес", "Светлост у августу", "Комарци", "Медвед", "Коњички гамбит", "Уљез у прашину", "Дивље палме", "Војникова плата", "Старац", "Господска кућа", "Реквијем за искушеницу", "Лупежи", "Уточиште", приповетке "Светилиште", "Непобеђени".

1897 - Рођен је српски писац Александар Вучо, родоначелник модерне поезије за децу у српској литератури. Између два светска рата припадао је покрету надреалиста. Дела: романи "Глухо доба" (с Душаном Матићем), "Корен вида", "Распуст", "Мртве јавке", "Заслуге", "Позив на маштање", "Омаме", "И тако даље омаме", "Омаме - крај", поеме "Хумор заспало", "Неменикуће - Ћирило и Методије", "Мастодонти", збирке песама "Кров над прозором", "Ако се још једном сетим", "Песме", "Алге", "Момак и по хоћу да будем".

1906 - Рођен је руски композитор Дмитриј Шостакович, члан Српске академије наука и уметности, чије композиције су чврсто повезане са руском музичком традицијом. Написао је монументалну "Пету симфонију", а у најтежим данима немачке блокаде Лењинграда (данас Санкт Петербург) у Другом светском рату "Седму (Лењинградску) симфонију". Остала дела: опере "Нос", "Леди Макбет Мсценског округа (Катарина Измајловна)", ораторијум "Шуме певају", симфоније, концерти, камерна музика.

1932 - Шпанској покрајини Каталонији дата је аутономија, која ће бити укинута одмах после пада републике.

1940 - У окупираној Норвешкој Немци су у Другом светском рату устоличили владу вође норвешких нациста Видкуна Квислинга, чије је име постало синоним издајства. Квислинг је 1945. осуђен на смрт и стрељан.

1942 - У Босанском Петровцу у Другом светском рату је одржан први конгрес лекара партизана и санитетских радника Југославије, са којег је упућен позив лекарима и студентима медицине да се прикључе борби против окупатора.

1943 - Црвена армија је у Другом светском рату ослободила Смоленск, једно од последњих значајних упоришта немачких нацистичких снага на територији Совјетског Савеза.

1956 - У употребу је пуштен први трансатлантски телефонски кабл, постављен између Обена у Шкотској и Њуфаундленда у Канади.

1959 - На председника владе Шри Ланке Соломона Бандаранаикеа у Коломбу је извршио атентат један будистички калуђер. Бандаранаике је дан касније подлегао повредама.

1963 - Војска је у Доминиканској Републици оборила либералну владу Хуана Боша, формирану седам месеци раније.

1970 - Умро је немачки писац Ерих Марија Ремарк (право име било му је Ерих Паул Крамнер). Романом "На западу ништа ново", писаном у натуралистичком маниру, предочио је бесмисао људске кланице Првог светског рата. И остала његова дела - захваљујући спретности у компоновању радње, једноставном стилу, ограниченом броју ликова и темама попут рата и окупације - наишла су на изузетан пријем код читалаца широм света. Књиге тог антимилиитаристе, који је описивао окрутност нацизма и расистичко лудило, спаљиване су у Трећем рајху на ломачама. Емигрирао је 1932. у Швајцарску, затим у Сједињене државе и 1947. постао је држављанин САД. Остала дела: "Повратак", "Три ратна друга", "Небо не зна за миљенике", "Искра живота", "Црни обелиск", "Тријумфална капија", "Љуби ближњег свога", "Време живота и време смрти".

1972 - Председник владе Какуеи Танака допутовао је у Пекинг као први шеф владе Јапана који је ступио на тло Кине после Другог светског рата.

1973 - Амерички вазонски брод "Скајлаб 2" спустио се у Пацифик с три члана посаде, који су провели 59 дана у орбити око Земље.

1978 - Амерички путнички авион "Боинг 727" сударио се изнад Сан Дијега са другим авионом (мањег типа) и у несрећи је погинуо 137 путника и чланова посаде као и 14 људи на земљи.

1991 - Савет безбедности УН једногласно је наложио ембарго на оружје свим странама у рату у Југославији. Бројне земље су ипак кршиле ембарго.

1992 - Москва и Вашингтон одбацили су један од последњих остатака Хладног рата, дозволивши слободу путовања руским и америчким новинарима и пословним људима који раде у Русији, односно у САД.

1994 - Швајцарци су на референдуму одобрили план владе о доношењу закона против расизма.

1997 - Британски суперсонични аутомобил поставио је у Невади нови светски брзински рекорд на тлу од 1.142 километра на час.

2000 - Пометени изборним поразом председника СРЈ Слободана Милошевића, високи функционери одлазећег режима затражили су од Демократске опозиције Србије, чији је кандидат Војислав Коштуница надмоћно добио изборе дан раније, да се одржи други круг председничких избора.

2001 - Хашком трибуналу предао се бивши командант армије босанских муслимана у Босни и Херцеговини Сефер Халиловић, оптужен за масакр више од 60 босанских Хрвата цивила у септембру 1993.

2017 - У ирачком делу Курдистана одржан је референдум на којем се 92,7 одсто

изашлих гласача определило за сувереност Курдистана, који иначе у Ираку има статус аутономне регије. Влада у Багдаду одбацила је референдум као нелегалан. Сличан став заузеле су и Турска и Иран а Савет безбедности УН нагласио је забринутост због могуће дестабилизације регије.

2019 - У Пекингу је отворен нови, други, међународни аеродром назван Дасинг, представљен као највећи на свету. Аеродром Дасинг лоциран 46 километара јужно од пекиншког трга Тјенанмен, осмишљен је тако да ниједан путник не мора да хода више од осам минута, а захваљујући вези брзом железницом путници за свега 20 минута стижу до центра града. Нова ваздушна лука коју је дизајнирала Заха Хадид, архитекта ирачког порекла, има четири писте, 268 места за паркирање авиона, терминал од 700.000 квадратних метара и капацитет до 72 милиона путника годишње до 2025. године, уз перспективу раста промета путника на 100 милиона.

(Танјуг)